

ФОРМУВАННЯ МОТИВАЦІЇ УЧНІВ ОСНОВНОЇ ШКОЛИ ДО ЗАНЯТЬ БАСКЕТБОЛОМ, ЯКІ ПРОЖИВАЮТЬ В СІЛЬСЬКІЙ МІСЦЕВОСТІ

Ю.С. КОСТЮК

НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ім. М.П. ДРАГОМАНОВА

Проблема фізичного виховання дітей і підлітків в умовах сільських малокомплектних шкіл має велике практичне і наукове значення. Фізична культура в цьому випадку є не тільки засобом виховання і поліпшення фізичної підготовки юнаків і дівчат, а нерідко основним фактором відновлення та зміцнення здоров'я в період становлення і кінцевого формування організму, могутнім джерелом підвищення загальної і розумової працездатності. Для вирішення такої глобальної проблеми найбільш ефективними засобами є спортивні ігри в школі, такі як баскетбол. Серед різноманітних видів спорту, які культивуються в нашій країні, баскетбол займає одне із провідних місць і поступається за популярністю тільки футболу. Він є одним з пріоритетних засобів розвитку у школярів основних рухових якостей та інтелектуальних здібностей, підвищення працездатності, ефективним засобом для всебічного фізичного розвитку в широкому віковому діапазоні. Адже в його розпорядженні є найрізноманітніші вправи, що сприяють поліпшенню обміну речовин, діяльності всіх систем організму, формуванню координації рухів, покращенню антропометричних показників. Заняття баскетболом вчать володіти своїм тілом та компенсують дефіцит рухової активності [1, 8].

Оскільки сільська школа з малою наповнюваністю в ній має свої позитивні і негативні сторони, в даній роботі поставлена мета, яка полягає у вивченні особливостей навчання баскетболу на уроках фізичної культури учнів основної школи. Так як відомо, що середній шкільний вік є оптимальним для початку занять різними видами спортивних ігор. Для цього було проведено опитування вчителів фізичної культури, які працюють у сільських малокомплектних школах. Аналіз результатів опитування показав, що з одного боку, мала кількість учнів дозволяє ширше здійснювати індивідуально-диференційований підхід до розвитку фізичних якостей кожного учня. При цьому легко проводити навчання основним руховим навичкам – бігу, стрибкам, метанням, а з іншого – впровадження спортивних ігор, таких як баскетбол в навчально-виховний процес з фізичної культури має певні труднощі. Головними проблемами, з якими постійно доводиться стикатися вчителям фізичної культури залишаються матеріально-технічне, науко-методичне, кадрове забезпечення шкіл, мала наповнюваність учнів в класах, відсутність спортивних залів, устаткування та інвентарю, низький рівень рухової активності дітей та підлітків, відсутність мотивації та інтересу школярів на уроках фізичної культури. Тому одним із ефективних шляхів вирішення цих проблем, на думку багатьох вчених, є модернізація уроків фізичної культури в сільській місцевості відповідно до сучасних потреб школярів [2, 16]. Також результати опитування дали можливість встановити, що одним з таких

напрямів модернізації може бути розучування баскетболу при малій кількості учнів на уроках. Оскільки в цій ситуації можна об'єднувати близьких за віком учнів суміжних класів. Респонденти вказали, що при створенні різновікових команд не втрачається сенс змагань та конкуренція в даній ситуації. Це може бути стрітбол (вуличний баскетбол, який відрізняється від звичайного баскетболу кількістю гравців та зоною гри – половина ігрового майданчика). Крім цього, вчителі фізичної культури вказали на те, що баскетбольні змагання унікальні, так як в протилежність іншим видам спорту можуть бути легко модифіковані, щоб проводитися серед малих груп з різною мірою підготовки і різного типу гравців. Хоча більшість організованих змагань по баскетболу проводяться між командами, що складаються з п'яти гравців, неофіційні баскетбольні змагання можуть проводитися на всьому майданчику як в повних складах 5 на 5, так і в урізаних складах на половині майданчика – 3 на 3, 2 на 2, 1 на 1. Швидко зростає кількість організованих баскетбольних змагань в гри 3 на 3. В баскетбол можна грати як в приміщенні так і на свіжому повітрі. Під час опитування вчителів сільської малокомплектної школи, які проводять уроки фізичної культури встановлено, що особливу значущість набувають питання підбору елементів баскетболу, які б були спрямовані на здобуття максимального оздоровчого ефекту, зацікавленості та появи стійкого інтересу до занять.

Вчитель фізичної культури залишається ключовою фігурою в системі освіти. Саме він повинен бути взірцем для учнів, впроваджувати нові ідеї до навчання і формування у школярів необхідного кола знань та розвивати вміння і навички зі спортивних ігор, організовувати проведення змагань з баскетболу серед сільських шкіл, тому що яскравість і емоційність змагань викликає зацікавленість у учнів і стає певним мотивом до їх послідуєчої навчально-тренувальної діяльності [3, 5]. Адже беручи участь у змаганнях, учень прагне перемогти, а це в свою чергу, сприяє виробленню психологічних якостей (цілеспрямованості, рішучості, наполегливості) що в подальшому житті дає змогу самостійно приймати адекватні рішення в екстремальних життєвих ситуаціях. Саме змагання можуть бути тими чинниками, які підвищують інтерес до фізичної культури, а в подальшому формують морально-ціннісне ставлення до свого здоров'я та здорового способу життя. Також вчитель може організовувати спортивні гуртки та секції з баскетболу. Це підвищує інтерес учнів до занять. Створюються найсприятливіші умови для виховання звички до систематичних занять.

Ще одним не менш важливим чинником позитивного ставлення до занять будь якими спортивним іграми, на думку вчителів фізичної культури, що брали участь в опитуванні, має бути зацікавленість самих батьків фізичною підготовленістю школярів. В першу чергу, саме батьки повинні ще з дитинства прививати інтерес до занять фізичною культурою, формувати у них звичку до систематичності, контролювати їх режим дня, загартувувати дитячий організм. В цьому і полягає свідоме відношення як батьків, так і їх дітей до необхідності занять фізичними вправами. Одним із значущих факторів поліпшення свідомого ставлення учнів та їх батьків до предмету є пропаганда фізичної

культури в школі. Вона повинна бути спрямована на формування і збереження інтересу до занять фізичними вправами протягом усього життя. У реалізації цієї мети велике значення має просвітницька діяльність, у яку повинні бути залучені не тільки учні, а й батьки, вчителі. На думку деяких вчених, важливе значення у формуванні позитивного ставлення учнів та їх батьків до занять фізичною культурою має створення у шкільному музеї куточка, присвяченого фізичному вихованню та організації здорового способу життя [4, 25].

Таким чином, аналіз результатів опитування вчителів фізичної культури сільських малокомплектних шкіл дав можливість запропонувати таку організацію занять з баскетболу, яка може сприяти удосконаленню фізкультурно-оздоровчої роботи в сільській місцевості, дозволить створити найсприятливіші умови для виховання звички до систематичних занять баскетболом, а це в свою чергу створить умови для комплексного і різнобічного впливу на організм, покращенню здоров'я, розвитку фізичних якостей та інтелектуальних здібностей.

Список використаної літератури:

1. Кузін В.В., Полієвський С.А. Баскетбол: Початковий етап навчання / В.В. Кузін, С.А. Полієвський. – М.: Фізкультура і спорт, 1999. – 133с.
2. Горчакова Л.П. Фізичне виховання в малокомплектній школі: Посібник для вчителів / Л.П. Горчакова. – М.: Просвещение, 2003. – 160 с.
3. Виссел Х. Баскетбол: шаги к успеху / Х. Виссел; [пер.с англ.] – М.: ООО «Астрель», 2009. – 240 с.
4. Масленников С.М. На уроках в сельской малокомплектной школе / С.М. Масленников // Физическая культура в школе. – 1998. - №3. – С. 23 – 29.

Доктор пед. наук, проф. Тимошенко О.В.